

Remembrance Days 11 – 12 november 2017

Eigen foto - Polygoon Wood Cemetery tijdens de Australische herdenking in de nacht van 25 op 26 september 2017.

Remembrance Days 2017

Oorlogen werden door de eeuwen heen zo goed als altijd uitgevochten in een strijd van man tegen man, met het wapen in de hand. Soldaten verplaatsten zich te voet of te paard. De industriële revolutie en de moderne technische ontwikkelingen hadden dat beeld vóór 1914 nog nauwelijks gewijzigd.

Ook bij het begin van de Eerste Wereldoorlog waren de militaire bevelhebbers zich er nog steeds niet van bewust welke nieuwe mogelijkheden zich hadden aangediend. De traditionele wijze van oorlogvoering, met massaal aanvallende infanterie en cavalerie, stond nog centraal. Wel bestond er voor speciale doeleinden, met name de verovering of verdediging van vestingen en forten, de middelzware en zware artillerie.

Toch was er één duidelijk zichtbare uitzondering. De grote vlucht die de spoorwegen hadden genomen, vergemakkelijkte en versnelde het transport van de troepen naar hun oorlogsbestemmingen in hoge mate. In Duitsland, Frankrijk en Engeland waren omvangrijke voorbereidingen getroffen om zo efficiënt mogelijk van het spoorwegnet gebruik te maken. In het aanvalsplan van de Duitsers in het westen namen de spoorwegen een centrale plaats in, maar het vervoer van troepen van de spoorwegstations naar hun eindbestemmingen vond nog in hoofdzaak te voet plaats. Voor het vervoer van wapens, munitie en voorraden werd nog altijd paardentractie gebruikt.

Op de slagvelden was het vooral de sterk geëvolueerde mitrailleur met zijn vernietigende inwerking op de schouder aan schouder oprukkende soldatenmassa's die tot de loopgravenoorlog leidde. Deze verstarring kon jarenlang voortduren; mede door het onvermogen van de militaire leiders de betekenis van geheel nieuwe wapens in te zien. Vliegtuigen werden geruime tijd slechts beschouwd als curiositeiten, hoogstens in staat een deel van de taken van de cavalerie over te nemen. De belangrijke rol van de tank ging men eerst in het laatste gedeelte van de oorlog inzien.

Toch vertoonde de oorlog in zijn laatste fase een geheel ander beeld dan in zijn beginperiode. De techniek had meer en meer bezit genomen van het slagveld. Nieuwe, gemotoriseerde vervoermiddelen en nieuwe wapens gingen de strijd bepalen. Omgekeerd had de langdurige oorlog ook een grote invloed op de industrie, die een groot aantal nieuwe producten kreeg te vervaardigen en nieuwe uitvindingen ging toepassen. Nooit tevoren was een oorlog zo gekenmerkt door stormachtige, technische ontwikkelingen als de Eerste Wereldoorlog.

Als het erop aankomt zijn medemens te doden, is de mens zeer inventief. Toch was veel wapentuig speciaal ontwikkeld om soldaten te verwonden: aan diens verzorging moesten meer mankracht, tijd en schaarse, kostbare middelen besteed worden dan aan het snel begraven van een gesneuvelde.

Gifgas, machinegeweren, onderzeeërs, tanks, tractoren als trekkers voor artillerie, vlammenwerpers, vliegtuigen, vrachtwagens,... allemaal nieuw of verder ontwikkeld wapentuig uit die Grote Oorlog van '14-'18.

De bezoekersgids 2017 voor de zuidelijke Westhoek van Westtoer, het autonoom provinciebedrijf voor toerisme en recreatie in West-Vlaanderen, heeft als toepasselijke titel: '1917 – totale oorlog in Vlaanderen'.

Al dat moordend tuig werd in Vlaanderen en Noord-Frankrijk aangevoerd en gebruikt door arbeiders en soldaten uit vijftig hedendaagse naties. Dit jaar bekijken we nader wat de inbreng van de Australiërs en Zuid-Afrikanen aan het westelijk front was, zonder de Franse, Britse en Duitse aanwezigheid uit het oog te verliezen.

Stefaan Vandebussche, 16 oktober 2017

Zaterdag 11 november 2017

Programma

08u45 Herdenkingshulde op de Franse militaire begraafplaats Saint-Charles de Potyze, Ieper

09u00 Vertrek met eigen wagen naar parkeergelegenheid bij het station van Ieper

09u20 Koffie in tearoom Mimi's, Boterstraat 45 in Ieper

10u00 Vertrek via de Grote Markt naar de Menenpoort

11u00 **Speciale Last Post plechtigheid onder de Menenpoort**

Opgeluisterd door o.a.:

het Ieperse Sint-Niklaas mannenkoor
de Koninklijke Harmonie Ypriana

12u15 Wandeling van de Menenpoort via de vestingroute naar de Rijselpoort.

Bezoek onderweg aan **Ramparts Cemetery** aan de Majoorgracht.

Via de Rijselstraat terug richting Grote Markt en Boterstraat.

13u00 Lunch in Mimi's.

15u00 Een begeleid bezoek aan:

- ofwel de Saint George's Memorial Church (*met Jonas Rotsaert*)
- ofwel het kantoor van de Commonwealth War Graves Commission

16u00 Vertrek naar de Sint-Maartenkathedraal van Ieper

16u30 Herdenkingsconcert in de Sint-Maartenkathedraal, Ieper:

The Great War Remembered

Thema: **Brothers in Arms**

Met deelname van o.a.:

- Koninklijke Harmonie Ypriana, olv dirigent Nico Logghe
- Chorus
- Ypres Surrey Pipes & Drums
- Tenor Sean Ruane
- Sopraan Lies Verholle
- Klaroeners Last Post Association

18u30 Einde

19u00 De deelnemers aan de tweedaagse worden verwacht in Peace Village, Nieuwkerkestraat 9A in 8957 Mesen.

Saint-Charles de Potyze

Zonnebeekseweg 385 Ieper

Saint-Charles de Potyze is de grootste Franse militaire begraafplaats in België.

De begraafplaats telt meer dan 4.200 graven, waarvan 762 niet geïdentificeerd zijn.

Hier vind je ook 96 islamitische grafstenen, bovenaan afgerond met een hoefijzerboog.

Dit is één van de twee Franse militaire begraafplaatsen in de Westhoek. De tweede is een massagraf op de Kemmelberg. De begraafplaats werd op 2 mei 1928 ingehuldigd.

De ingangspoort van de Franse militaire begraafplaats Saint-Charles de Potyze.

De meeste hier bijgezette soldaten stierven tussen oktober 1914 en april 1915, bij de eerste en tweede slag om Ieper.

Veel Franse soldaten die in West-Vlaanderen sneuvelden, zijn begraven op Belgische en op Britse militaire begraafplaatsen. Ook op sommige civiele kerkhoven, zoals o.a. in Koksijde, Roeselare en Veurne, waar ereperken zijn voor Franse gesneuvelden.

In dit nieuwe blok bij de ingang wordt het register bewaard. Het bevat alle namen en grafnummers van de hier begraven Franse soldaten.

Vermoedelijk liggen hier 4.244 Franse militaire begraven:

- 3.593 doden in individuele, dubbele en collectieve graven,
- 616 doden in een 'Ossuaire' of massagraf,
- 35 recente graven met stoffelijke overschotten die recent gevonden werden bij werkzaamheden in de Ieperboog.

Saint-Charles de Potyze is een 'open' begraafplaats: achteraan kunnen nog nieuwe graven toegevoegd worden.

De meeste van de 30.000 Franse gesneuvelden van de eerste en tweede slag om Ieper (najaar 1914 en voorjaar 1915) werden overgebracht naar de begraafplaats van Notre-Dame de Lorette in Souchez, bij Arras in Noord-Frankrijk.

De enige andere Franse militaire begraafplaats in Vlaanderen bevindt zich in Machelen-aan-de-Leie en telt 766 graven van gesneuvelden uit het eindoffensief.

De begraafplaats werd in oktober of november 1914 aangelegd vlakbij de "Ambulance Saint-Charles", een verbandpost ingericht in de gebouwen van een wijkschooltje op de plaats van de huidige begraafplaats.

Een calvariekruis met beeldengroep werd in 1968 opgericht door het 'Comité d'Entente des Amis Combattants d'Ypres'. Vooraan een dode soldaat, vóór het kruis drie treurende vrouwen, op de sokkel ondersteunen Maria en Johannes de gekruisigde Christus.

Iedere divisie of ieder regiment heeft een eigen hoekje waar de eigen gesneuvelden worden bijgezet.

De begraafplaats is degelijk georganiseerd, alle graven hebben een nummer en er worden nauwkeurige lijsten opgemaakt.

In april 1915 verlaten de Franse troepen definitief deze sector.

Bij de Duitse doorbraak in mei 1915 komt de begraafplaats midden in de vuurlinie te liggen.

Het artillerievuur vernielt één na één de houten kruisen, die de kostbare informatie bevatten voor latere identificatie.

Op 31 juli 1917 begint de derde slag om Ieper en opnieuw houdt de artillerie lelijk huis: achteraf wijst niets er nog op dat hier ooit een begraafplaats met duizenden graven was.

Wanneer in april 1918 het Duitse lenteoffensief losbarst, moeten de Britten het zo moeizaam veroverde terrein opnieuw prijsgeven.

Waar eens de begraafplaats Saint-Charles lag, bevindt zich nu de eerste Duitse linie, de zogenaamde "Frankenstellung".

Op 28 september 1918, de eerste dag van het bevrijdingsoffensief, wordt deze stelling volledig overhoop geschoten.

En de doden wordt geen rust gegund.

Het monument boven het massagraf achteraan de begraafplaats.

Vanaf 1919 wordt de begraafplaats volledig opnieuw opgegraven. Er rest een door onkruid overwoekerde vlakte met resten van loopgraven en een plaatijzeren hut als lijkenhuisje.

Saint-Charles de Potyze fungeert vanaf 1919 ook als verzamelplaats voor de overal verspreide graven, die aanvankelijk een grafkruis op de vindplaats kregen. Op de begraafplaats zelf heerst de grootste wanorde. Van overal worden lijken aangevoerd, die soms dagenlang in ruwhouten kisten op een hoek van de begraafplaats opgestapeld blijven. Elders wordt door families tot ontgraving overgegaan. De Franse overheid laat de nabestaanden de keuze tussen repatriëren of begraven op een militaire begraafplaats in Vlaanderen of in Frankrijk.

Bij een eerste organisatie van de militaire begraafplaats Saint-Charles de Potyze krijgen alle graven een eenvoudig withouten grafkruis met de naam in zwarte letters. Langs beide zijden van de centrale laan worden enkel officieren begraven. Veel oudstrijders die op bedevaart komen en hulde willen brengen aan hun gesneuvelde kameraden, zijn diep teleurgesteld over de toestand van de Franse begraafplaatsen in Ieper en Kemmel.

Zes jaar na het einde van de oorlog, wanneer de Britse begraafplaatsen reeds hun definitief en verzorgd uitzicht hebben, laat de toestand op Saint-Charles de Potyze zo erg te wensen over, dat in het Franse oudstrijdersblad "La voix du Combattant" een noodkreet weerklinkt. Onder de titel "La misère des morts" verschijnt een uitgebreid artikel van Edmond Boom uit Comines (Fr), waaruit zowel onmacht als verbittering spreekt: *3.000 van de onzen rusten in een stuk braakliggende grond, dat als naam draagt "Cimetière militaire Français de Saint-Charles Ypres". De ingangspoort, als men die zo mag noemen, ligt in stukken uiteen. Achteraan op het Cimetière ziet men een soort hok, bestaande uit ijzeren platen van op het front, waarin 7 of 8 lege kisten staan weg te rotten. Vruchteloos zal men zoeken naar iets dat aan Frankrijk herinnert, alleen een klein monumentje werd er door de Ieperse (!) bevolking in 1920 opgericht.*

Amper een tiental graven zijn onderhouden, en de plechtigheden op 1 of 11 november beperken zich tot het neerleggen van een bloemenkrans door de stad Ieper en de Britse gravendienst. Door hun eigen land worden onze doden zelfs niet geëerd... Kruisjes, waarvan de letters langzaam door de regen worden uitgewist, vallen om, en het hart van de oudstrijders doet pijn, wanneer zij deze slordige 24 rijen van elk 120 graven zien.

Het Cimetière ligt er meestal volledig verlaten bij: niemand om te onderhouden, geen bloemen, geen beplantingen, overal gras en onkruid. En tussen de graven is het nog erger: vermits er geen afwateringssysteem is voorzien, liggen de meeste graven in een ware modderpoel.

En dat is nog niet alles! Naast deze verregaande verwaarlozing moeten wij nog een pijnlijker aspect vermelden: de voortdurende ontering en het gesol met de lijken van onze dierbare overleden strijdmakkers! Het ergste valt te zien in het zogenaamde lijkenhuisje. Een stapel oude klederen en uniformstukken van de doden, waartussen men zelfs het rode laken uit 1914 kan ontwaren. En daarnaast kan men een aantal lijkkisten zien, zo maar op elkaar gestapeld. De opengereten planken kunnen noch beenderen, noch overblijfselen van militaire uitrusting verhullen. Zo heeft men onze doden van onder hun kruisen met kokardes weggehaald, om ze boven de grond te laten verkommeren! En wij laten de driekleurige kokardes verroesten, de kruisen omvallen, de afsluiting platgereden worden... Binnenkort zullen de toeristen zich afvragen of hier werkelijk Fransen hebben gestreden, want niets zal nog herinneren aan hun aanwezigheid. Men ontgraaft, hergroepeert, brengt ganse kerkhoven over, terwijl de Engelsen voor enkele tientallen graven een afzonderlijk kerkhof aanleggen. Arme Franse gesneuvelden... Geen opschrift, geen enkele aanduiding herinnert aan jullie offer. Het kerkhof Saint-Charles is werkelijk een schande voor Frankrijk!

Op zondag 19 april 1925 concretiseert het verzet tegen de lamentabele toestand zich in een indrukwekkende betoging. Een vijftigtal Franse en Belgische oudstrijdersverenigingen houdt er een stilzwijgend protest tegen de verregaande verwaarlozing van de begraafplaats. Geen enkele redevoering wordt er uitgesproken! Men hoort er alleen klaoengeschal.

Pas op zondag 2 mei 1928 wordt de begraafplaats ingewijd door de bisschop van Rijsel. Ter gelegenheid van deze plechtigheid wordt er een centrale ingangspoort geplaatst, identiek aan deze op de militaire begraafplaatsen in Frankrijk.

Het Cimetière heeft ondertussen ook een beter uitzicht gekregen, maar nog steeds zijn de houten kruisen niet vervangen.

Bij slechte weersomstandigheden is alleen het middenpad begaanbaar, en het onderhoud van de paden en aanplantingen laat nog veel te wensen over. Pas in de jaren 1930 zullen de houten kruisen vervangen worden door betonnen crucifixen.

Saint-Charles de Potyze circa 1930.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog ligt de Franse dodenakker er verlaten en verwaarloosd bij.

In 1947 wordt door de Ieperse bevolking een nieuw monument opgericht boven het massagraf, dit ter vervanging van het arduinen monument in de centrale laan. Deze driezijdige obelisk draagt als opschrift "Hommage de la population Yproise – 20.10.1922 – 18.05.1947". Onderaan zijn oude herdenkingsplaten aangebracht van de oudstrijdersverenigingen van het 32ste, 66ste en 125ste Regiment Infanterie en van de 17de Divisie.

In 1968 werd een opvallende, Bretoens geïnspireerde calvariegroep opgesteld aan de straatzijde, mede als eerbetoon aan de vele Bretoenen die in Vlaanderen het leven lieten. Het indrukwekkende monument is van de hand van J. Fréour en stelt de treurende moeders en weduwen voor bij het lijk van een gesneuvelde soldaat.

Vanaf 1975 worden de grauw geworden betonnen grafkruisen met hun onleesbaar geworden naamplaatjes vervangen door nieuwe kruisen uit witte kunststof. Ook de ingangspoort en het centrale pad worden opgefrist zodat de begraafplaats er eind 1978 opnieuw verzorgd bijligt.

Een hoefijzervormige grafsteen voor moslims, een kruis voor christenen, een afgeronde stèle met een davidster voor joden.

In recente graven achteraan de begraafplaats liggen de stoffelijke resten van Franse militairen die gevonden werden tijdens opgravingen of grondwerken in de regio. Op 2 juli 1998 werd een lichaam gevonden dat geïdentificeerd kon worden als zijnde dat van François Metzinger, soldaat van het 3de Zouaven, en gesneuveld na de eerste gasaanval van 22 april 1915.

The Last Post Association

Het dagelijks eerbetoon

De Last Post, traditioneel de laatste groet aan de gesneuvelden, wordt door de klaroeners uitgevoerd ter ere van de soldaten van het toenmalige Britse Rijk en van de geallieerden die in Wereldoorlog I in de *Ypres Salient* gesneuveld zijn. De Last Post Association stelt zich tot doel om deze plichtigheid eeuwig in stand te houden.

De klaroeners onder de Menenpoort. Foto www.lastpost.be

Wat is de Last Post?

De Last Post Association is een Ieperse vrijwilligersorganisatie. De vereniging werd opgericht in 1928 en organiseert sindsdien elke avond de Last Post plechtigheid.

De Last Post Association wil bijdragen tot alles wat de betekenis van de hulde kan versterken en ook eerbied wekken voor alles wat de Menenpoort vertegenwoordigt: het offer en het lijden, maar ook de solidariteit, het plichtsbewustzijn en de heldhaftigheid van de soldaten die aan de strijd deelnamen.

Het is een traditie dat de klaroeners van de organisatie het uniform van de vrijwilligers van de lokale brandweer dragen, waartoe ze behoren.

De organisatie beheert eveneens het Last Post fonds, dat de financiële middelen voorziet voor de ondersteuning van de plechtigheid.

Missie

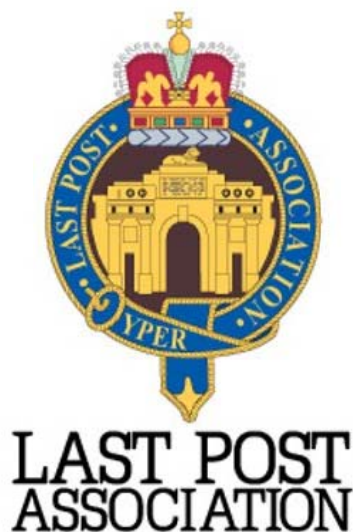
Trouw aan de statuten, wil de Last Post Association de soldaten van het Britse Rijk die het leven lieten tijdens de Grote Oorlog van '14-'18 eren en herdenken. Wij betuigen deze dankbaarheid, elke dag opnieuw, aan hen die streken en sneuvelden voor het herstel van de vrede en de onafhankelijkheid van België.

De betekenis van de plechtigheid is in de loop der jaren wat uitgebreid: wanneer de Last Post tegenwoordig geblazen wordt, herdenken we niet enkel en alleen de gesneuvelden van het Britse Gemenebest, maar evenzeer de Belgische, Franse en andere geallieerden, die ten koste van alles meevochten.

Aan de 'andere zijde' lieten ook velen het leven. Vijanden toen, maar partners in het verenigde Europa van nu. Aldus vertegenwoordigt de Last Post niet alleen een kijk op ons verleden, maar ook een signaal van hoop naar de toekomst toe.

Een archieffoto van een Last Post plechtigheid onder de Menenpoort.

Symboliek

Iedere dag, even voor acht uur, legt de politie het verkeer stil aan de Menenpoort: het dagelijks leven houdt even halt om doorheen de Last Postplechtigheid terug te keren naar '14-'18 en de gevallen soldaten te eren en gedenken.

Als plaats werd de Menenpoort gekozen, de plaats waarlangs vele soldaten naar het front trokken, velen om nooit meer terug te keren.

De Last Post is oorspronkelijk het klaoengeschal dat in het Britse en andere legers het einde van de werkdag aankondigde. In de context van de Last Postplechtigheid staat het voor een definitief vaarwel aan de gesneuvelden.

Gelijkaardig is het met de Reveille, die traditioneel gespeeld werd bij het aanvang van de dag, om de troepen wakker te maken en hen tot de plicht op te roepen.

In de context van de Last Postplechtigheid symboliseert de Reveille niet enkel het terug keren naar het dagelijkse leven na de plechtigheid, maar eveneens de verrijzenis of het 'eeuwig leven' van de gesneuvelden.

Bron: www.lastpost.be

De Vestingroute & Ramparts Cemetery

De vestingen van Ieper zijn tien eeuwen oud en zijn de best bewaarde van ons land. Eerst waren de vestingen niet meer dan een aarden wal met grachten. Later kwamen stenen muren en torens. Nog later groeiden ze uit tot een complex geheel met bastions, voorversterkingen, grachten en eilanden, tot ze omvangrijker werden dan de stad die ze beschermden.

De vestingroute ontsluit de mooiste plekjes hoog op de vestingwallen en laag bij het water. De wandeling begint bij het Kruitmagazijn.

Langs de Boterplas klimt het pad naar de hoofdwal. Verderop, bij de Majoorgracht, vertellen infopanelen over natuurontwikkeling en de Bourgondische vesting.

Over de hele route staan 23 infoborden verspreid. Ze vertellen meer over de turbulente geschiedenis van de vesting, over de evolutie van de middeleeuwse stadswallen tot het Franse vestingcomplex, over de techniek van de oorlogsvoering en over de groei van de stad. In de loop van de geschiedenis zijn er op en rond de vestingen boeiende biotopen tot ontwikkeling gekomen.

De oude versterkingen werden een schitterend parklandschap op en om de oude stadswallen dat een krans van groen vormt rondom de stad. Die combinatie van een historische omgeving met een natuurrijk parklandschap maken van de Vestingroute een boeiende ervaring. Wie oog heeft voor natuur ontdekt bovendien mooie diersoorten: heel wat vogels, vlinders en amfibieën vinden in en om de vestingen hun vaste stek.

Ramparts Cemetery, Lille Gate ligt ten westen van de Rijselpoort op de vestingen. De grafstenen zijn allemaal naar de Majoorgracht gericht.

De Fransen begonnen in oktober 1914 met de aanleg van deze begraafplaats. Britse eenheden gebruikten Ramparts Cemetery van februari 1915 tot april 1918.

Er worden 193 Commonwealthdoden herdacht, negen daarvan zijn niet geïdentificeerd. Zij zijn afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk (158), Canada (10), Australië (11) en Nieuw-Zeeland (14 - allen Maori's).

Op de begraafplaats werd ook de urne met de as van de schrijfster Rose Coombs begraven. Daarvoor werd hoogst uitzonderlijk toestemming gegeven, mits er op geen enkele manier op de begraafplaats zelf een aanduiding te vinden zou zijn.

Rose Coombs (MBE) is de schrijfster van *Before Endeavours Fade*, een boek dat zorgde voor een heropflakking van het oorlogstoerisme. Zij was ook jarenlang werkzaam in het Imperial War Museum in Londen.

Rose Coombs overleed op 7 januari 1991 en zij liet aan de stad Ieper als legaat haar zeer uitgebreide bibliotheek met boeken over de Eerste en Tweede Wereldoorlog na.

Saint George's Memorial Church & Eton Memorial School

De Anglicaanse Saint George's Memorial Church is, samen met de Menenpoort of *Menin Gate*, de bekendste Britse gedenkplaats aan de Eerste Wereldoorlog in Ieper.

In de kerk bevinden zich vele herdenkingsplaten ter ere van de vele regimenten die in de eerste wereldoorlog streden.

Het borstbeeld van Sir John French, opperbevelhebber van de 'British Expeditionary Forces' tot december 1915. In 1922 ontving French de titel 'Earl (graaf) of Ypres'.

Tweehonderd geborduurde kniekussens of *kneelers* illustreren de diverse herkomst van de Britse en Gemenebest strijdkrachten.

In de kerk worden de duizenden Britten die stierven in de verschillende slagen in de Ypres Salient of Ieperboog herdacht. In de Ieperboog sneuvelden naar schatting 500.000 soldaten, de pakweg 160 begraafplaatsen bevatten de graven van zij wiens stoffelijke resten teruggevonden werden.

In 1919 begonnen de Ieperlingen hun verwoeste stad opnieuw op te bouwen, min of meer naar het vooroorlogse uitzicht. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog is deze kerk ook een herdenkingsmonument voor de Britse troepen die in 1940 door Ieper trokken richting Duinkerke.

Na het einde van de oorlog roept de voormalige Britse opperbevelhebber Veldmaarschalk Sir John French op tot het bouwen van een kerk als memoriaal voor de soldaten uit Groot-Brittannië en het Gemenebest.

De eerste steen werd gelegd door Veldmaarschalk Lord Plumer op 24 juli 1927, de dag van de inhuldiging van de Menenpoort. De inwijding van de Saint George's Memorial Church vond plaats op 24 maart 1929.

De kerk werd gebouwd in 1928-1929 naar de plannen van de Londense architect Sir Reginald Blomfield, die ook veel begraafplaatsen in de Ieperboog ontwierp, o.a. Lyssenthoek Military Cemetery in Poperinge.

De kerkstoelen met daarop de kniekussens of 'kneelers' met de geborduurde wapenschilden van regimenten of de vlaggen van Gemenebest landen.

Op de gronden van de kerk werden een pelgrimshal voor de vele Britse bedevaarders en een pastorie gebouwd.

Naast de pastorie werd er ook een Britse school gebouwd als gift van het *Eton College* aan de Britse gemeenschap in Ieper. In 1938 telde deze school 98 leerlingen, hoofdzakelijk familieleden van de Britse werknemers van de Imperial War Graves Commission. De school sloot haar deuren bij het begin van de Tweede Wereldoorlog in mei 1940 en werd nooit meer heropend.

De pastorie en de pelgrimshal werden op het einde van de jaren 1960 verkocht. De kerkelijke overheden dachten dat de gemeenschap zich niet langer een kapelaan kon veroorloven met slechts een 600-tal bezoekers per jaar. Toen had men er geen idee van dat er later jaarlijks meer dan 100.000 bezoekers (cijfers uit 2001) de kerk zouden aandoen. In 2005 waren er 178.000 bezoekers en dit aantal groeit nog steeds.

De kleurrijke brandglazen.

Een zicht op het interieur van de kerk met de koperen platen die verwijzen naar individuen en regimenten.

De geschiedenis van de Britse regimenten en soldaten die sneuvelden in de Ieperboog wordt weergegeven op de ramen en de herdenkingsplaten in de kerk. In het koor overheerst het raam van de *Guards Division*.

Verder zijn er platen ter herinnering aan verschillende regimenten waarvan sommige bestonden uit wel 56 bataljons. Een Brits bataljon op volle sterkte kon bestaan uit 1.000 man, met andere woorden: 1 plaat voor 56.000 man!

Er zijn individuele platen voor o.a. premier Winston Churchill en Veldmaarschalk Bernard Montgomery of Alamein.

De geborduurde knielkussens of kneelers zijn een groots project opgestart door de 'Vrienden van St. George's' dank zij de hulp van een pak vrijwilligers is er nu een knielkussen voor elke permanente stoel in de kerk.

De Saint George's Memorial Church is een oord van gebed voor eenieder die er komt om het verleden te herdenken voor de toekomst en de offers gebracht door de soldaten van de Eerste Wereldoorlog en alle daaropvolgende conflicten te herdenken.

Saint George's Memorial Church (Ypres)

Elverdingstraat 1
8900 Ieper

Phone 057 215 685

Om 15u worden we in deze kerk verwacht. **Reverend Gillian Trinder** zal een rondleiding verzorgen in de kerk en vertellen over haar geschiedenis. De meest avontuurlijken onder jullie zullen de klokkentoren kunnen bezoeken.

Commonwealth War Graves Commission (CWGC)

De Britse Oorlogsgravendienst Commonwealth War Graves Commission werd in 1917 gesticht en bestaat dit jaar dus precies een eeuw.

De commissie is verantwoordelijk voor het onderhoud van de graven van de Gemenebeststrijdkrachten die tijdens de beide wereldoorlogen sneuvelden. De CWGC staat in voor de gesneuvelden uit Gemenebest, verspreid over 150 landen. De fondsen komen van zes Gemenebest landen: Australië, Canada, India, Nieuw Zeeland, Zuid Afrika en het Verenigd Koninkrijk.

Het CWGC-kantoor in Ieper is verantwoordelijk voor de begraafplaatsen en monumenten in elf landen in Noord-Europa (Oostenrijk, België, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Hongarije, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen en Zweden) en stelt meer dan tweehonderd mensen te werk.

“We kunnen waarlijk zeggen dat de hele omtrek van de aarde wordt omgord met de graven van onze doden.

Ik heb me veelvuldig afgevraagd of er in de komende jaren krachtigere pleitbezorgers van vrede op aarde kunnen zijn dan deze grote massa aan stille ooggetuigen van de ellende van de oorlog.”

Koning George V, Vlaanderen, 1922.

De oorlogsdoden van het Gemenebest kwamen van veel verschillende landen en culturen, ze waren van alle sociale en militaire rangen en standen en van vele religies of van geen.

Toen de Imperial (later Commonwealth) War Graves Commission werd ingesteld in 1917 werden al snel basisbeginselen vastgelegd om ervoor te zorgen dat er voor de doden in het herdenken **gelijkheid** zou zijn. Hun lichamen zouden in het land blijven waar ze gevallen waren, waar ze **permanent** zouden worden herdacht, individueel en bij naam, hetzij op een standaard grafsteen die het graf markeert, hetzij op een gedenkteken.

De vlag van het Gemenebest der Naties.

De Commissie kreeg de taak toebedeeld om de graven te markeren, de begraafplaatsen te ontwerpen en de gedenktekens te bouwen. Ze heeft nu verplichtingen in 150 landen, waar ze 1.100.000 graven van het Gemenebest uit de twee wereldoorlogen verzorgt op 2.500 aangelegde oorlogsbegraafplaatsen en 21.000 andere begraafplaatsen. De 760.000 doden die geen bekend graf hebben worden herdacht op zo'n tweehonderd gedenktekens.

De 'stille steden', zoals Rudyard Kipling ze noemde, variëren in grootte van kleine slagveldbegravingen met enkele tientallen graven tot enorme, na de oorlog aangelegde verzamelbegravingen met vele duizenden graven. Maar sommige elementen hebben ze allemaal gemeen.

De graven worden gemarkeerd door grafstenen of lage voetstukken van een standard vorm en grootte waarop persoonlijke en militaire informatie is aangebracht, nationale of regimentsinsignes, een religieus embleem en, in veel gevallen, een persoonlijke boodschap van de familie. Twee algemene elementen zijn het offerkruis of Cross of Sacrifice met een bronzen zwaard aan de schacht en, op de grotere begraafplaatsen, de op een altaar gelijkende herinneringssteen of Stone of Remembrance.

Op alle, behalve de allerkleinste, begraafplaatsen zijn registers en een gastenboek aanwezig. Waar het klimaat het toelaat, creëert het hovenierswerk een rustige tuinomgeving. Diegenen die geen gekend graf hebben of van wie het stoffelijk overschot overeenkomstig hun geloof werd gecremeerd, worden herdacht op gedenktekens die variëren van kleine gedenkplaten met slechts enkele namen tot grote monumenten met vele duizenden namen.

Thiepval Cemetery and Memorial, Frankrijk.

Tyne Cot Cemetery and Memorial, België.

Sai Wan War Cemetery, Hong Kong.

Heliopolis War Cemetery, Egypte.

De meeste van de gedenktekens voor de vermisten hebben betrekking op bepaalde gevechtsacties en waren gebouwd in het gebied waar deze acties plaats vonden. Andere, hoofdzakelijk de gedenktekens voor marine en luchtmacht, zijn op geselecteerde, maar belangrijke locaties aangelegd.

“Hij wordt niet vermist: hij is hier!”

Veldmaarschalk Lord Plumer, Menenpoort, België, 1927.

De aanleg van de begraafplaatsen en gedenktekens werd lang geleden voltooid, maar het werk van de Commissie gaat nog steeds door. In het veld zorgen zorgvuldige programma's van inspectie en onderhoud ervoor dat de nu verouderende bouwwerken in goede staat worden gehouden. Voortdurend schoonmaken, graveren en vervangen van grafstenen en gedenkplaten zorgen ervoor dat de namen van de doden blijven voortleven.

Last Post Association

The Great War Remembered Concert

11 NOVEMBER 2017, 16.30h & 19.30h
Kathedraal St.-Maarten & St.-Nikolaas, Ieper

Een muzikale evocatie van WO1
A musical evocation of WWI

Brothers in arms

Deelnemers / Participants
Koninklijke Harmonie Ypriana
Chorus
Ypres Surrey Pipes & Drums

Online tickets
lastpost.be/concert

Tickets
Dienst Toerisme / Tourist office
+32 57 239 220

Info & org.
Last Post Association
concert@lastpost.be
lastpost.be/concert

Met steun van / Supported by

**ONLINE
TICKETS**

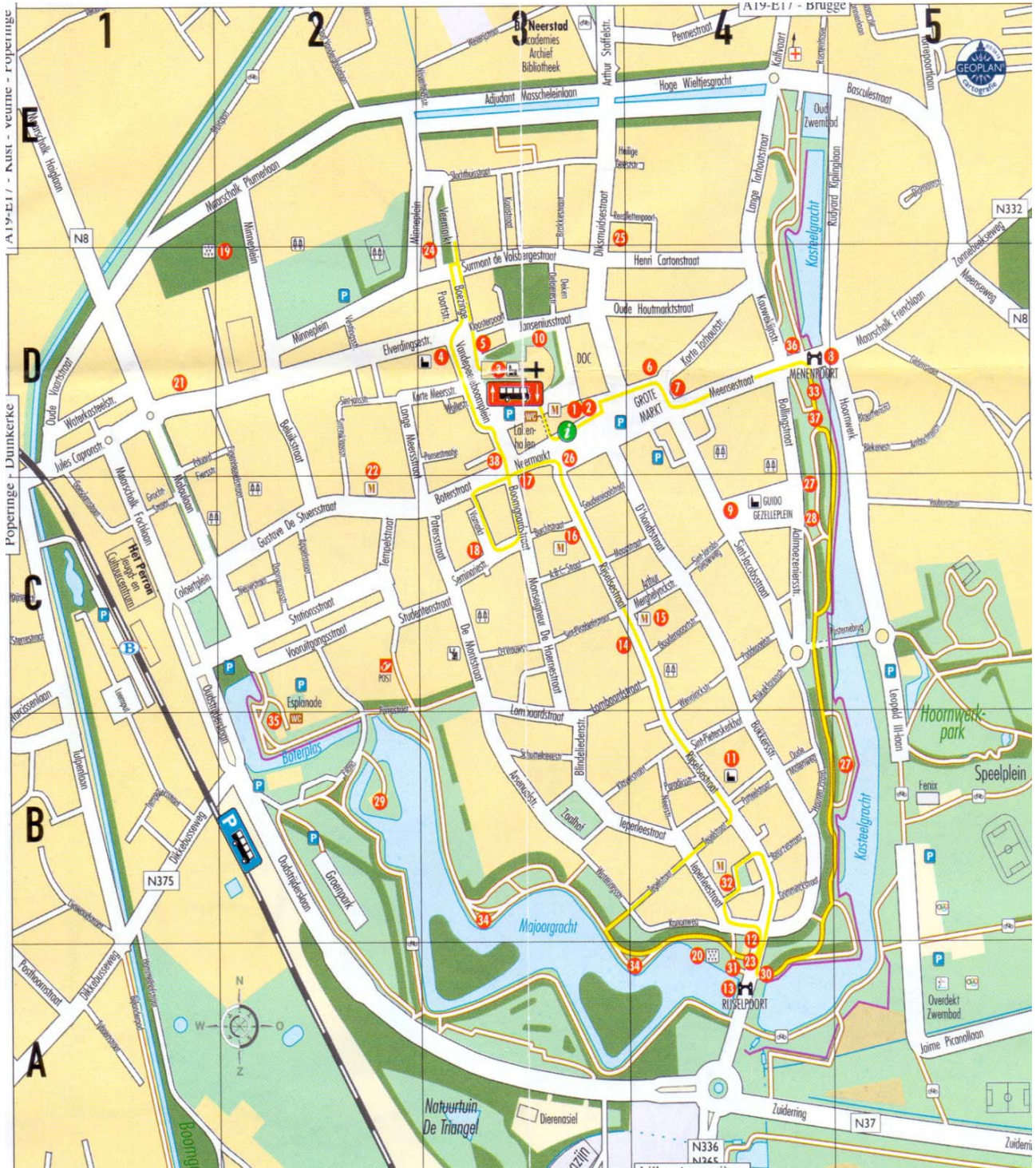
lastpost.be/concert

Remembrance Days 11 – 12 november 2017

Stratenplan Ieper

Na de plechtigheid op de Franse begraafplaats Saint-Charles de Potyze, Zonnebeekseweg 385 in Ieper, kunnen we onze auto kwijt op de parkings in de buurt van het station.

De rest van de dag verplaatsen we ons te voet.

Peace Village

De geschiedenis van Peace Village start met de oprichting van het Ierse Vredespark in Mesen. Het gedenkteken werd officieel ingehuldigd op 11 November 1998 in aanwezigheid van Queen Elizabeth II, President McAleese en Koning Albert II.

Een andere belangrijke reden om Peace Village op te richten was de aanwezigheid van de 'International School for Peace Studies' die in 2001 was opgericht in Mesen. Het doel van deze Noord-Ierse organisatie is om jongeren vanop het hele Ierse eiland samen te brengen in Mesen, de plaats waar hun voorvaders zij aan zij vochten in de Eerste Wereldoorlog.

Het was de aanwezigheid van beiden dat geleid heeft tot de creatie van Peace Village, een internationaal landelijk hostel. De eerste steen werd gelegd op 7 juni 2005.

Exact een jaar later was er dan de officiële opening door de Ierse minister van buitenlandse zaken Dermot Ahern, de Britse Minister voor Noord-Ierland David Henson, de Vlaamse Minister voor Toerisme Geert Bourgeois en burgemeester Sandy Evrard van Mesen.

De eerste jaren van het centrum verliepen stormachtig en de Ierse vertegenwoordigers en de stad Mesen lieten het beheer van het centrum snel over aan de vzw Volkstoerisme.

De oorspronkelijke doelstellingen werden verlaten, het bestuur werd geprofessionaliseerd en de opdracht werd herschreven. Het centrum zou zich openstellen voor iedereen die wil verblijven in de Westhoek met speciale aandacht rond de herdenking van de Eerste Wereldoorlog en Vredeseducatie.

Na enkele moeilijke jaren klom Peace Village in 2013 uit de rode cijfers en werden er vanaf 2014 een kleine 20.000 overnachtingen per jaar gerealiseerd.

Peace Village telt vier paviljoenen met telkens tien studio's. Het aantal slaapplekken per studio varieert tussen twee en zes bedden. Het hoofdgebouw met zijn grote inkomhal kan probleemloos grote groepen ontvangen.

Bij aankomst wordt u verwelkomd aan de receptie. Hier gebeurt de check-in, waarbij de lakens (inbegrepen in de prijs) en sleutels overhandigd worden.

De ruime bar verbindt de inkomhal met de conferentiezaal. In deze gemeenschappelijke ruimtes is gratis wifi aanwezig.

Deze 'open opstelling' zorgt ervoor dat ook 's avonds grote groepen over voldoende ruimte kunnen beschikken. De bar is uitgerust met een biljart-, pingpong- en kickertafel en verschillende zit- en praathoecken.

Het restaurant, met halfopen keuken, heeft een maximum capaciteit van ongeveer 150 eetplaatsen.

Zondag 12 november 2017

Programma

- 07u30 Ontbijt en uitchecken.
We parkeren onze auto's op de Markt van Mesen, 400m van Peace Village.
- 08u00 Verwelkoming met koffie van de deelnemers aan Dag 2
- 09u00 Vertrek met autocar van De Meibloem – Tielt
- 10u45 Aankomst in Thiepval Memorial and Visitors Center, Rue de l'Ancre, 80300 Thiepval
Bezoek aan de site, de begraafplaats en het museum
- 12u15 Vertrek naar restaurant Le Tommy ; 91, Route d'Albert, 80300 Pozières
- 12u30 Lunch in restaurant Le Tommy – Café du Souvenir
Aansluitend : bezoek aan het museum Le Tommy
- 14u00 Vertrek naar Delville Wood, 5 route Ginchy, 80360 Longueval
- 14u30 Bezoek aan het South African Museum
Aansluitend bezoek aan Delville Wood
- 16u00 Vertrek naar Rancourt
- 16u20 Bezoek aan La Chapelle du Souvenir, 2 route Nationale, 80360 Rancourt
Bezoek aan de begraafplaats, de kapel en het kleine maar charmante museum
- 17u30 Bezoek aan het Deutscher Soldatenfriedhof, D20, 80360 Rancourt
Bezoek aan de begraafplaats en de kapel
- 18u00 Terugkeer naar Peace Village in Mesen
- 19u45 Aankomst in Peace Village – Mesen
- Einde

Thiepval Memorial to the Missing

Thiepval Anglo-French Cemetery

Waar ooit Thiepval dorp en het kasteel van Thiepval stonden, bevindt zich nu het Thiepval *Memorial to the Missing*. Het indrukwekkende Thiepval Memorial is 45 meter hoog en bevindt zich op één van de hoogste punten van de Duitse eerste linies van 1 juli 1916. Op dit grootse monument zijn de namen aangebracht van 72.191 Britse en Zuid-Afrikaanse gesneuvelden en vermisten die nooit werden teruggevonden en die in het beste geval een naamloos graf – *KNOWN UNTO GOD* - hebben gekregen op één van de vele Commonwealth begraafplaatsen in de regio. Dit is het grootste Britse oorlogsmonument ter wereld.

Here are recorded names of officers and men of the British Armies who fell on the Somme battlefields July 1915 February 1918 but to whom the fortune of war denied the known and honoured burial given to their comrades in death.

Het monument maakt deel uit van de Frans-Britse oorlogsbegraafplaats die van de Commonwealth War Graves Commission de naam Thiepval Anglo-French Cemetery kreeg. Het monument werd ontworpen door architect Sir Edwin Lutyens en opgetrokken in 1928-1932.

Deze Brits-Franse begraafplaats symboliseert de geallieerde inspanningen tijdens de Eerste Wereldoorlog en bevat de graven van driehonderd Gemenebest en driehonderd Franse soldaten. De meeste bleven onbekend.

Naast het monument bevinden zich een museum en een bezoekerscentrum. De permanente tentoonstelling van het museum toont collecties, voorwerpen en gereedschappen, gerelateerd aan de slag bij De Somme. De pronkstukken van de collectie zijn een replica van het vliegtuig van de Franse piloot en 'Aas' Georges Guynemer en een fresco van zestig meter lang van het slagveld bij het begin van de slag op 1 juli 1916.

De Slag bij de Somme

Na de Duitse aanval op Verdun van februari 1916 bloedde het Franse leger stilaan dood. De Franse legerleiding had de Britten gevraagd om snel de aanval in te zetten op een tweede front, om zo de druk van Verdun weg te nemen.

De Britten vroegen eerst uitstel, maar stemden er uiteindelijk toch mee in om op 1 juli 1916 de aanval in te zetten bij de rivier de Somme.

De Duitse stellingen werden vanaf 24 juni continu bestookt met artillerievuur. Pakweg 1.500 kanonnen, houwitseren en mortieren vuurden meer dan 1.500.000 granaten af.

Op 1 juli 1916 om 07.30 uur werd dan het sein gegeven voor de Britse aanval. Enkele minuten daarvoor werden ondergraven Duitse posities met mijnen opgeblazen.

Over een front van dertig kilometer breed klommen 140.000 soldaten uit hun loopgraven en liepen in de richting van de Duitse stellingen. Zestien Britse divisies rukten op tegen drie Duitse divisies.

Het resultaat was een slachting. Voor de Britten zijn de exacte verliezen van de eerste dag bekend: 19.240 doden, 35.493 gewonden, 2.152 vermisten en 585 krijgsgevangenen, in totaal 57.470 man, en dat in 24 uur... Het Britse leger verloor op deze dag meer soldaten dan in eender welke andere veldslag uit de geschiedenis. De Duitsers die, qua manschappen, zeven keer zo zwak waren, hadden ook maar een zevende van die verliezen: zo'n achtduizend man. De legerleiding weigerde het falen van de actie in te zien en de strijd ging nog door tot op 18 november 1916. De tol was hoog: Het Verenigd Koninkrijk verloor 420.000 manschappen, Frankrijk 200.000 en Duitsland 450.000.

Le Tommy – Café du souvenir

Zondagmiddag gebruiken we de lunch in 'Le Tommy – Café du souvenir' zoals de eigenaar, Dominique Zanardi, het genoemd heeft. Het interieur is gewijd aan de Australische en Duitse aanwezigheid in de regio en vooral aan de Australische artillerie die hier zeer actief was.

Het museum is deels buiten en deels binnen. Het buitengedeelte toont oude loopgraven en schuilplaatsen en origineel wapentuig dat dikwijls nog in een verbazingwekkend goede staat verkeert: mortieren en bijhorende granaten, geweren, mitrailleurs en letterlijk bergen lege granaathulzen. Dat alles staat opgesteld in mooie settings.

Het museum binnen toont nog meer wapentuig, groot en klein. Heel bijzonder is de vitrinekast die vol staat met fotoestellen die er gloednieuw uitzien. Ook hier zijn er verwijzingen naar de Australische en Duitse aanwezigheid, maar ook naar die van Zuid-Afrikanen tijdens de Eerste Wereldoorlog in Pozières.

De Australiërs tijdens de Eerste Wereldoorlog

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in augustus 1914 betekende dat Australië, als Brits dominion, automatisch bij de oorlog betrokken raakte. Ongeveer 417.000 mannen op een totale bevolking van bijna vijf miljoen mensen dienden tussen 1914 en 1918 als vrijwilliger. De helft hiervan zou gewond raken, krijgsgevangen worden genomen of sneuvelen. De meeste Australiërs stonden achter de oorlog, maar verzetten zich tegen de dienstplicht.

Meer dan achtduizend Australiërs verloren het leven tijdens de gevechten rond Gallipoli aan de Turkse kust.

Tijdens de Slag bij de Somme in juli 1916 verloren de Australian Imperial Forces (AIF) meer dan vijfduizend manschappen.

Aan de Slag om Passendale leverden de Australiërs ook een opmerkelijke bijdrage. Op 26 september 1917 veroverde de 5de Australische Divisie na hevige gevechten het Polygoonbos in Zonnebeke.

Australische troepen in de modder nabij Poelkapelle, september 1917.

Tijdens de hele Eerste Wereldoorlog verloren meer dan 60.000 Australiërs het leven en meer dan 160.000 raakten gewond. Van deze tragedie zijn in het hele land gedenktekens te vinden, van eenvoudige beelden tot het indrukwekkende Australian War Memorial in Canberra.

Het Australian War Memorial in Canberra.

De deelname van Australië in de Eerste Wereldoorlog wordt ieder jaar op 25 april, Anzac Day, groots herdacht. Anzac staat voor Australian and New Zealand Army Corps. Op deze dag wordt herdacht hoe in 1915 Australische en Nieuw-Zeelandse troepen landden bij Gallipoli in Turkije en Australië voor het eerst in zijn geschiedenis als nationale legereenheid optrad. De troepen deden een vergeefse poging de Dardanellen over te steken en zich bij de Russen te voegen.

De vlag van Australië sinds 1 januari 1901. De vlag is donkerblauw en bevat de Union Flag links boven. Verder de grote zevenarmige Ster van het Gemenebest in de linker benedenhoek. De resterende helft toont het Zuiderkruis en witte sterren in variërende grootte.

De vlag van Nieuw-Zeeland: een blauw veld met de Union Flag en aan de rechterzijde vier rode, wit omrande sterren die het sterrenbeeld Zuiderkruis voorstellen. Het rood zou verwijzen naar de Maori, de witte rand doet het rood contrasteren tegenover de blauwe achtergrond.

Op ANZAC Day (25 april) worden nu alle slachtoffers herdacht die tijdens de inzet wereldwijd zijn gevallen. In Australië is dat een zeer ceremonieel gebeuren. In Nieuw-Zeeland wordt ANZAC Day daarnaast steeds meer gebruikt door pacifistische groeperingen om te demonstreren.

De Australische soldaten verworven, ondanks hun falen bij Gallipoli, een reputatie van moed en uithoudingsvermogen. In de ogen van velen werd op die dag zo het Australische karakter bepaald en was de natie toen echt geboren.

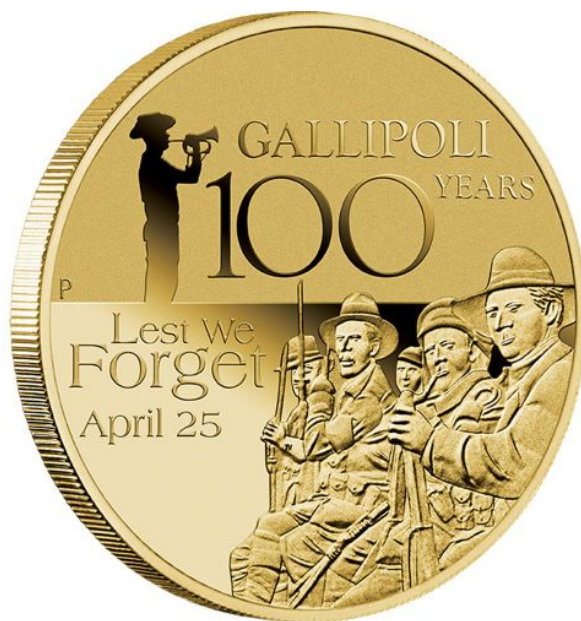
In de Eerste Wereldoorlog streed het ANZAC samen met de Britten in de Slag om Gallipoli (Turkije), in het offensief tegen de Turken in Palestina, in Vlaanderen en in Frankrijk.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog stond het ANZAC de Britten vanaf de thuisbasis bij in de strijd in het Verre Oosten, vanuit Egypte in Abessynië, Noord-Afrika en Italië.

De langstduurende en meest controversiële inzet van ANZAC-troepen vond plaats in de jaren 1960, toen zij in de Vietnamoorlog meevochten aan de zijde van de Verenigde Staten.

Australië was, samen met Nieuw-Zeeland, in verhouding tot de andere Commonwealth landen, de meest enthousiaste leverancier van vrijwilligers tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Hoewel het slechts vijf miljoen inwoners telde in 1914, vertrokken maar liefst 417.000 mannen naar onbekende bestemmingen. Nieuw-Zeeland telde in 1914 ongeveer een miljoen inwoners. Hiervan trokken er 100.000 naar de oorlog, dat is 10% van de bevolking en 20% van de mannelijke bevolking...

Een herdenkingsmunt, geslagen voor '100 jaar Gallipoli' in 2015.

Deze jonge natie, ontstaan in 1901, bleek dus bijzonder gedreven in het ondersteunen van het moederland, het Verenigd Koninkrijk. De reputatie en de daden van de Australiërs op de slagvelden van het Midden-Oosten, Frankrijk en Vlaanderen zijn imposant. De Australiërs behoorden in 1918, samen met de Canadezen, tot de beste geallieerde troepen.

Australische troepen met een kangoeroe als mascotte in Kamp Mena, met zicht op de piramides van Gizeh in Egypte. De foto dateert van december 1914.

De Australiërs verdienden 64 Victoria Crosses, de hoogste militaire onderscheiding voor 'zeer bijzondere dapperheid in het zicht van de vijand'. Dit is 10% van het totale toegekende aantal tijdens de Eerste Wereldoorlog maar meer dan twee keer zoveel dan het gemiddelde binnen de 9,5 miljoen soldaten die door het Britse Rijk werden ingezet. Wanneer men bedenkt dat de Britten de Australiërs meestal als tweederangs, ongedisciplineerd en onbehouwen beschouwden (het waren slechts koloniale troepen) dan krijgen deze cijfers nog meer glans.

Bij de Australische bevolking leeft de Great War nog altijd heel intens. Er is geen gehucht te vinden, zelfs niet in de meest afgelegen gebieden, waar geen monument te vinden is: altijd keurig onderhouden en ofwel prominent in het centrum of op een heuvel in het zicht van iedereen.

De dag dat de Australiërs met de Nieuw-Zeelanders landden op het schiereiland Gallipoli, 25 april 1915, wordt ieder jaar op indrukwekkende wijze herdacht.

De hele dag besteden radio en TV over het hele land aandacht aan wat uiteindelijk een nederlaag zou zijn. Dat begint al met de *dawn service*. Deze herdenkingsdiensten op het tijdstip van de landing worden, bijna honderd jaar later, massaal bijgewoond. Toeristen en *Ozzies* worden zelfs vanuit Nationale Parken en vakantieadressen opgehaald en teruggebracht.

ANZAC Day, 25 april, is gegrift in het collectief geheugen en wordt door velen beschouwd als de dageraad van het nationale bewustzijn, de eerste keer dat Australië zich liet zien op het wereldtoneel.

De vorming en inzet van het Australische leger tijdens de Eerste Wereldoorlog

Het First Australian Imperial Force (AIF) was het Australische expeditieleger dat gevormd werd na de Britse oorlogsverklaring aan Duitsland en dat op 15 augustus 1914 een sterkte had van 20.000 manschappen.

Een tweeduizend man sterke troepenmacht, het Australian Naval and Military Expeditionary Force (AN&MEF), landde op 11 september 1914 nabij Rabaul in Duits Nieuw Guinea en dwong het Duitse garnizoen na een tien dagen durende strijd tot overgave. De hele oorlog lang bleef een Australische bezettingsmacht in Rabaul.

De AIF bestond bij aanvang uit een infanterie divisie en een brigade lichte cavalerie. Een eerste contingent vertrok vanuit Australië naar Egypte op 1 november 1914, daar maakte het deel uit van de ANZAC troepenmacht.

Van april tot december 1915 streed deze eenheid tijdens de Gallipoli campagne. Later kreeg deze troepenmacht versterking van een tweede infanteriedivisie en van drie brigades lichte cavalerie die intussen gevormd waren.

De rode merker toont de ligging van Rabaul en toenmalig Duits Nieuw Guinea ten opzichte van Papoea-Nieuw-Guinea, Australië, Singapore en Indonesië.

Na de evacuatie van Gallipoli naar Egypte werd de AIF uitgebreid tot vijf infanteriedivisies, die deel uitmaakten van het Iste en IIde ANZAC-corps. Vanaf maart 1916 waren deze betrokken bij de gevechten in Frankrijk en Vlaanderen aan het westelijk front. Intussen bleven twee bereiden divisies in het Midden-Oosten om er te strijden tegen de Turken in de campagnes in de Sinai en in Palestina.

Boven: Soldaten van de 4de Australische Divisie in Chateau Wood nabij Hooge, 29 oktober 1917.

Onder: een Australische infanterist met de typische Australische hoed, de 'slouch hat'.

Vanaf 1917 werden de AIF-divisies samengevoegd tot het Australische Corps. In Frankrijk en Vlaanderen werden ze in 1917 en 1918 regelmatig ingezet als speerpunt die een doorbraak moesten zien te forceren. Zo speelden ze een doorslaggevende rol in de uiteindelijke Duitse nederlaag. Bij het einde van de oorlog had het AIF een reputatie van hoge militaire efficiëntie verworven.

Na de Wapenstilstand van 11 november 1918 begon het proces van demobilisatie. Het laatste militaire Australische personeel werd gerepatrieerd eind 1919.

In totaal namen 416.809 Australiërs dienst, 334.000 dienden overzee. Het AIF leed zo'n 210.000 verliezen, waarvan 61.519 sneuvelden of aan hun verwondingen stierven. Het AIF telt hiermee in verhouding het hoogste percentage slachtoffers van alle betrokken naties in de Eerste Wereldoorlog.

Delville Wood South Africa National Memorial

De gedenksite in *Delville Wood* (Delville bos) is een nationaal herdenkingsoord gewijd aan alle Zuid-Afrikanen die dienden in alle conflicten waarbij het land betrokken was.

Dit is het enige memoriaal gewijd aan de inbreng van de Zuid-Afrikaanse strijdkrachten aan het westelijk front tijdens 1914-1918.

229.000 officieren en manschappen dienden in het Zuid-Afrikaanse leger tijdens de Grote Oorlog. Ongeveer 10.000 sneuvelden op het slagveld of stierven aan hun verwondingen.

Van alle soldaten die stierven voor de Unie van Zuid-Afrika wordt de naam bijgehouden in een register dat bewaard wordt in het *Delville Wood Museum* naast het memoriaal.

De namen van de vermiste Zuid-Afrikaanse soldaten worden niet vermeld op dit memorial maar wel op die van *Commonwealth memorials to the missing* (Gemenebest herdenkingsites voor de vermisten).

De officiële geschiedschrijving van de Grote Oorlog 1914-1918 vermeldt de moed van de Zuid-Afrikanen die het bos wisten te behouden:

“De Zuid-Afrikanen werden bij *Delville Wood* met glorie overladen, op die plaats is nu een memoriaal voor hun doden.

Ondanks verschrikkelijke verliezen hielden zij standvastig stand tijdens het Duitse bombardement dat zelden in sterkte afnam en nooit stopte.

Met grote moed en vastberadenheid sloegen zij herhaalde tegenaanvallen door verse Duitse troepen af.

Sinds hun opmars door het bos in de ochtend van 15 juli hebben zij alle pogingen om hen te verdrijven afgeweerd.”

De gebeurtenissen in Delville Wood

Delville Wood, door de Engelstaligen omgedoopt tot *Devil's Wood*, is de plaats waar bataljons van de Zuid-Afrikaanse brigade onder vernietigend Duits artillerievuur kwamen te liggen bij hun poging om het bos te veroveren en nadien te verdedigen midden juli 1916. De aanval was gericht tegen de Duitse tweede verdedigingslijn en de Zuid-Afrikaanse brigade maakte tijdens deze actie deel uit van de Britse 9de Divisie.

Zowel het bos als de Zuid-Afrikaanse bataljons werden zo goed als volledig vernietigd. De Zuid-Afrikaanse brigade was hier ten strijde getrokken op 15 juli 1916 met een sterkte van 121 officieren en 3.032 onderofficieren en manschappen. Bij het appel op 21 juli verschenen nog 29 officieren en 751 onderofficieren en manschappen...

*Links:
Veldmaarschalk Jan Christiaan Smuts (1870-1950), Minister van Defensie, later ook Eerste Minister (1919-1924 en 1939-1948) van Zuid-Afrika.*

*Rechts:
badge van de 1ste Zuid-Afrikaanse Infanteriebrigade.*

De Zuid-Afrikaanse strijdkrachten tijdens de Eerste Wereldoorlog

Toen de Britse kolonies in Zuid-Afrika in 1910 samengevoegd werden tot de Unie van Zuid-Afrika, waren er vijf krijgsmachten in het land: *The Cape Colonial Forces*, *The Natal Colonial Forces*, *Transvaal Volunteers*, een afdeling van de Britse marine bij Simonstad en het Britse leger met garnizoenen in alle vier de provincies.

Met de eenwording kwamen de Kaapse, Natalse en Transvaalse krijgsmachten onder het beheer van de nieuwe minister van Defensie van de Unie van Zuid-Afrika generaal Jan Smuts. In 1912 gingen de vijf oude krijgsmachten op in een nieuwe krijgsmacht voor de gehele unie, die de naam Unie-Verdedigingsmacht (UVM) kreeg.

Deze UVM bestond oorspronkelijk uit een hoofdkwartier in Pretoria, een staand leger in voltijdse dienst, een Burgerwacht die deeltijds dienst deed en een afdeling van de Britse *Royal Navy Volunteer Reserve* (RNVR), de vrijwillige reserve van de koninklijke (Britse) marine, die ook op deeltijdse basis opereerde. Er was geen overkoepelend opperbevel en leiders van de verschillende onderdelen rapporteerden allemaal direct aan minister Jan Smuts.

Alleen blanke mannen konden dienst nemen op vrijwillige grondslag. Zoals de naam UVM al zegt was dit leger uitsluitend bedoeld voor de verdediging van de Unie van Zuid-Afrika en kon het alleen in Zuidelijk Afrika opereren. In tijd van oorlog zouden leden van de RNVR door de Britse vloot ook elders ingezet worden.

Als *dominion* binnen het Britse Rijk raakte Zuid-Afrika automatisch betrokken bij de Eerste Wereldoorlog. Het UVM viel in 1915 de toenmalige Duitse kolonie Zuidwest-Afrika binnen om die te bezetten. Er werd ook een klein korps vliegeniers gesticht om het landleger bij te staan.

Daarna verschaftte de UVM ook vrijwillige expeditielegers aan de Britse regering die in Egypte (1916), Frankrijk en België (1916-1918), Duits Oost-Afrika (1916-1918) en Palestina (1917-1918) ingezet werden. Naast Blanken werden er ook Kleurlingen en Zwartten als soldaten gerekruteerd om in de oorlog dienst te doen. Het expeditieleger werd in 1919 ontbonden.

Op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog maakte de Zuid-Afrikaanse premier Botha bekend dat de *Union of South Africa*, als deel van het Britse Rijk, de strijd aanging met het Duitse Rijk.

Dit besluit was tegen de wil van Afrikaners, die na de Tweede Boerenoorlog geen reden hadden om Groot-Brittannië te steunen. Hun sympathie lag bij Duitsland dat als machtig land strijd kon leveren tegen Groot-Brittannië. Details over de situatie in Europa bereikten de geïsoleerde gemeenschappen in het zuiden van Afrika amper.

De Unie stuurde (officieel Britse) soldaten naar onder andere Frankrijk, België en Noord-Afrika. Ook werden troepen naar buurland Zuidwest-Afrika (nu Namibië) gestuurd, dat toen bestuurd werd door Duitsland.

Na de oorlog werd dit land mandaatgebied van de Volkerenbond dat bestuurd werd door de *Union of South Africa*.

Delville Wood: de site

De Memorial Arch (gedenkboog)

Het gebouw, ontworpen door Sir Herbert Baker, heeft in het midden een boog, met aangrenzend links en rechts een vuurstenen muur die telkens uitmondt in een klein schuilgebouw.

De boog draagt een inscriptie in het Engels en Afrikaans:
Their ideal is our legacy. Their Sacrifice our inspiration.
Vertaling: Hun ideaal is onze erfenis. Hun offer is onze inspiratie.

Op de top van de boog staat een bronzen sculptuur van de beeldhouwer Alfred Turner die een paard en twee mannelijke figuren voorstelt. De twee mannen stellen de twee blanke rassen van de Zuid-Afrikaanse Unie voor: Brits en Afrikaans.

De onthullingsceremonie

Het Zuid-Afrikaanse memoriaal werd onthuld met een ceremonie op 10 oktober 1926. Aan de ceremonie namen o.a. de weduwe van Generaal Louis Botha, eerste minister Generaal JMB Hertzog en Veldmaarschalk Sir Douglas Haig deel.

Memoriaal voor de Tweede Wereldoorlog: de altaarsteen

Deze altaarsteen is gewijd aan de Zuid-Afrikaanse militaire slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

De steen werd ingehuldigd op 5 juni 1952 door Olive Swales, de moeder van wijlen Majoor Edwin Essery Swales, VC (*Victoria Cross*), DFC (*Distinguished Flying Cross*) die bij de Zuid-Afrikaanse luchtmacht gediend had tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Hij ontving postuum het Victoria Kruis voor een moedige actie als een RAF-piloot van een viermotorige Lancaster bommenwerper op 23 februari 1945. Major Swales, VC, DFC, is begraven op *Leopoldsburg War Cemetery (Plot VIII, row C, grave 5)*, in Leopoldsburg, Limburg, België.

Het bos als memoriaal

Na de oorlog, in 1920, kocht de Zuid-Afrikaanse overheid deze grond van de Franse eigenaar. Deze plaats, waar de Zuid-Afrikaanse Brigade voor het eerst in actie kwam aan het westelijk front, was de gepaste locatie om alle Zuid-Afrikaanse soldaten te herdenken die streden en sneuvelden tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Het bos werd niet 'opgeruimd'. Voor vele honderden Britse en Zuid-Afrikaanse soldaten is dit bos hun laatste rustplaats.

Het Zuid-Afrikaanse departement voor Bosbouw plantte na de oorlog nieuwe bomen op de grond, die min of meer in de oorspronkelijke staat werd gelaten. De oorspronkelijke paden door het bos werden bewaard of heraangelegd als brede, met gras begroeide lanen.

De laatste boom

Deze haagbeuk is de enige boom in Delville Wood die de oorlog heeft overleefd. De soldaten spraken trouwens over *Devil's Wood*, het bos van de duivel.

De boom, die blijft groeien, wordt gestut met metalen hulzen van artilleriegranaten.

De zorg voor de boom is in handen van de Commonwealth War Graves Commission.

De Zuid-Afrikaanse *Air Forces Association* plaatste een hek rond de boom in 2009.

Het Davies-Hill Memoriaal

Ter herdenking van het moedige optreden van Corporal Davies VC en Private Hill VC, werd in Delville Wood een boom geplant.

Beide soldaten maakten deel uit van het 10de Bataljon Royal Welsh Fusiliers.

Ze overleefden allebei de oorlog.

*Links:
de Zuid-Afrikaanse oorlogsvlag.*

Rancourt - La Chapelle du Souvenir et le Cimetière

De Franse nationale begraafplaats van Rancourt is de grootste Franse militaire begraafplaats aan de Somme, waar er in totaal twintig zijn.

De individuele grafkruisen vermelden telkens de naam en voornaam van de soldaat, zijn rang en/of eenheid, de datum van overlijden en de vermelding *Mort pour la France*.

Zicht vanop de begraafplaats op de gedenkkapel en de massagraven.

Beknopte geschiedenis van de begraafplaats

1921: hergroepering van graven uit kleinere begraafplaatsen aan het voormalige front uit de gemeenten Combles, Cléry, Curlu.

1945-1973: bijzetting van stoffelijke resten die nog op de slagvelden werden gevonden.

1980: Hergroepering van individuele graven of graven van militaire ereperken op gemeentelijke begraafplaatsen uit o.a. Flixecout, Bus-la-Mesière,...

Rancourt tijdens de Eerste Wereldoorlog

Deze gemeente werd, net zoals de buurgemeenten, volledig verwoest tijdens *la Grande Guerre*. Op 25 september 1916 werd Rancourt gedeeltelijk heroverd door de geallieerden. Hierna kwam het herhaaldelijk tot botsingen met Duitse troepen in het bos van Saint Pierre Vaast, dat uiteindelijk door de Britten werd ingenomen in maart 1917.

De Duitsers trokken zich toen terug op de Hindenburgstelling, meer naar het noorden.

Rancourt heeft vandaag het trieste voorrecht drie militaire begraafplaatsen te huisvesten op haar grondgebied : een Franse, een Britse en een Duitse.

Het is ook de hoofdplaats voor de herdenking van de Franse deelname aan de Slag aan de Somme.

De Franse begraafplaats strekt zich uit over 2,8 hectare tussen de gemeenten Bouchavesnes en Rancourt, en telt 8.567 graven. De kapel op de begraafplaats is er gekomen door een privé initiatief. Ze werd in 1920 ingehuldigd door een herdenkingscomité, ter ere van Luitenant Jean du Bos en zijn kameraden die hier sneuvelden op 25 september 1916.

Het is de *Souvenir Français* die, sinds 1937, belast is met het onderhoud van deze site.

Zicht op de begraafplaats op 11 augustus 2017.

3.223 Franse soldaten rusten hier in vier massagraven. De kapel van de *Souvenir Français* is omgeven door de grote begraafplaats en door een museum.

Marie Mathilde Du Bos, de moeder van Luitenant Jean Félix Augustin Du Bos, liet de kapel oprichten ter nagedachtenis van haar zoon en zijn medesoldaten van het 94ste regiment infanterie. Luitenant Du Bos sneuvelde op 26-jarige leeftijd toen hij zijn compagnie leidde bij de aanval op Rancourt de 25ste september 1916 tijdens de Slag aan de Somme.

'En mémoire des officiers, sous-officiers et soldats tombés dans les batailles de Picardie de 1914 à 1918, la patrie reconnaissante. Souvenir Français.'

'Ter nagedachtenis van de officieren, onderofficieren en soldaten, gevallen in de strijd om Picardië van 1914 tot 1918, het erkentelijke vaderland. Frankrijk gedenkt.'

Het museum van de poilu, de frontsoldaat

De *poilu*, de naam die gegeven werd aan de Franse frontsoldaat, betekent letterlijk 'de bebaarde, de harige'.

Dit kleine museum toont voorwerpen, documenten en overblijfselen van de slagvelden aan de Somme. Het bevindt zich naast de herdenkingskapel en draagt de naam *Musée du Poilu*.

Het memoriaal van Rancourt wordt beheerd door Jean-Pierre Desain, die ook gids is.

Rancourt Military Cemetery

Rancourt is een dorp aan de N17 tussen Bapaume en Péronne. Deze kleine begraafplaats bevindt zich aan de zuidelijke rand van het dorp, in de velden rechts van de hoofdweg en tegenover de grote Franse begraafplaats.

Beknopte geschiedenis van de begraafplaats

Rancourt werd door de Fransen ingenomen op 24 september 1916, en het dorp bleef in geallieerde handen tot 24 maart 1918 en het Duitse Lenteoffensief. Het werd heroverd door de Britse 47ste Londense Divisie op 1 september 1918.

De begraafplaats werd aangelegd door eenheden van de *Guards Division* tijdens de winter van 1916-1917 en werd later opnieuw gebruikt door de 12de en de 18de Divisies in september 1918. Na de wapenstilstand werden in Rij E nog zes graven toegevoegd, afkomstig uit de omliggende slagvelden.

Rancourt Military Cemetery bevat 93 graven en herdenkingsstenen van de Eerste Wereldoorlog. 20 graven zijn niet geïdentificeerd maar er is één *special memorial* voor een gesneuvelde die tussen de onbekenden rust.

Er bevinden zich hier ook drie graven uit de Tweede Wereldoorlog.

De begraafplaats werd ontworpen door architect N. A. Rew.

Rancourt Deutscher Soldatenfriedhof

Historiek

Twee derde van de doden die hier begraven werden vielen bij de Tweede Zomerslag van juni tot november 1916 en één derde viel bij de derde grote slag in dit gebied van eind maart tot de late zomer van 1918. De gesneuvelden zijn afkomstig uit alle delen van het toenmalige Duitse Keizerrijk.

Aanleg tussen de beide wereldoorlogen

De eerste werkzaamheden ter verbetering van de toestand van de begraafplaats werden in 1929 door de *Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.*, de Duitse oorlogsgravendienst, uitgevoerd, dit in uitvoering van een overeenkomst met de Franse militaire overheid.

Het terrein werd met een omheining afgeboord en er werden bomen geplant. De beide massagraven kregen een gemetselde afboording en een aanplanting met wilde rozen. De inkom werd gevormd door stenen pilaren en een smalle smeedijzeren poort.

Tussen de twee massagraven kwam een kleine gedenkhal, opgetrokken uit rode zandsteen uit de Vogezes. De doorgangen kregen kunstvol gesmede deuren en roosters. In de gedenkhal bevindt zich op de achterste wand een sculptuur van professor Geiger uit München die een ten grave legging voorstelt. Het materiaal is tufsteen uit Beieren.

De begraafplaats werd, in aanwezigheid van de Franse overheden en de bevolking, met een eenvoudige ceremonie ingewijd op 17 september 1933. Het probleem van een duurzame markering van de graven bleef voorlopig onopgelost, eerst ten gevolge een tekort aan deviezen, later door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Definitieve aanleg

Na het afsluiten van de Duits-Franse overeenkomst over de oorlogsgraven op 19 juli 1966 kon de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. met de definitieve aanleg van de Duitse begraafplaatsen van de Eerste Wereldoorlog in Frankrijk beginnen.

Vanaf 1972 werden de voorlopige houten grafkruisen vervangen door kruisen uit Belgisch graniet.

Daarin werden de namen en de gegevens van de gesneuvelden gegraveerd.

Van de 3.930 in individuele- of groepsgraven begravenen bleven er 126 onbekend.

In twee massagraven zijn 7.492 gesneuvelden bijgezet.

Van 2.316 onder hen zijn de namen bekend.

Boven: zicht op de gedenkhal.

Rechts: detail van het smeedwerk aan de ramen.

Onder: de sculptuur van professor Geiger.

De negen graven van Joodse gesneuvelden kregen uit religieuze overwegingen in de plaats van een kruis een stele, ook uit Belgisch graniet.

De Hebreeuwse schrifttekens betekenen: 'Hier ligt begraven' (boven) en 'Moge zijn ziel vervlochten zijn in de kring der levenden' (onder).

Zowel bij de aanleg van groen op het grafveld als bij het vervangen van de kruisen hielpen deelnemers aan jongerenkampen van de *Volksbund* en soldaten van de *Bundeswehr*, het leger van toenmalig West-Duitsland.

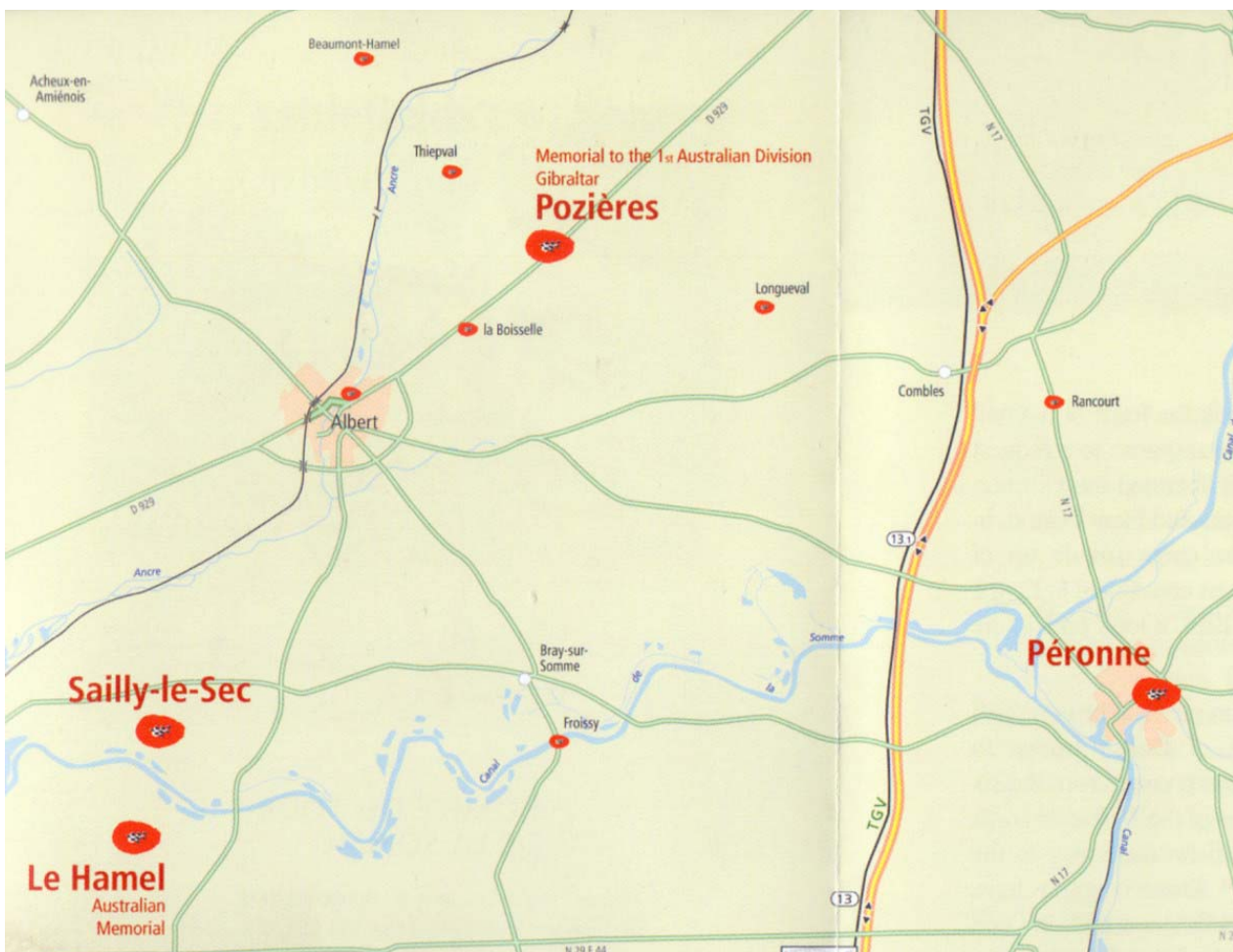
Kaarten van de bezochte regio aan de Somme

De kaart hierboven is een actuele wegenkaart.

Op de kaart hieronder vindt u in het rood gemarkeerd de sites die gerelateerd zijn aan de Australische aanwezigheid tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De sites in Thiepval, Pozières, Longueval en Rancourt zullen we bezoeken.

100ste verjaardag van de Duitse *Kriegsgräberstätte* Menen

Op vrijdag 6 oktober 2017 vond op de Duitse militaire begraafplaats van Menen een herdenkingsplechtigheid plaats naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de aanleg van deze begraafplaats. Dit is de grootste Duitse militaire begraafplaats van de Eerste Wereldoorlog op het Europese continent.

Wie mij kent weet dat de trieste geschiedenis van de Duitse begraafplaatsen uit de Eerste Wereldoorlog in België mijn stokpaardje is.

Ik bezorg u hieronder dan ook graag de toespraak die Vlaams volksvertegenwoordiger en Burgemeester van Menen Martine Fournier bij die gelegenheid hield, een toespraak die trouwens door de aanwezigen zeer gewaardeerd werd.

Geachte genodigden, Geachte collega's, Dames en heren,

Een eeuw geleden werden hier, in Menen Wald, de eerste Duitse gesneuvelden begraven. De voorbije honderd jaar hebben dagelijks verschillende mensen een bezoek gebracht aan deze rustige herdenkingsplaats. Vandaag willen we bijzonder stilstaan bij die voorbije honderd jaar en daarom wil ik u dan ook in al uw hoedanigheden en titels bijzonder welkom heten in onze stad voor de start van de herinneringsplechtigheden.

Op 31 juli 1917 startte een van de meest bloedige slagen uit de Eerste Wereldoorlog: de derde slag om Ieper of zoals het in de volksmond wordt genoemd: de slag bij Passendale. Er werd gevochten om een kleine zone van ongeveer 8 kilometer. Maar toen die veldslag drie maanden later afgelopen was, had die liefst 450.000 soldaten dood, gewond of verminkt achtergelaten. De frontlinie zelf was nauwelijks opgeschoven. De slag van Passendale geldt hierdoor als het voorbeeld van een zinloze aanval en staat symbool voor de uitzichtloosheid van de Eerste Wereldoorlog.

Na en tijdens die strijd begon ook de zorg voor de vele overledenen van die bloedige slag. Op vandaag is dit nog heel duidelijk in ons West-Vlaams landschap. In Tyne Cot Cemetery vinden we 12.000 slachtoffers uit deze periode terug, velen nooit geïdentificeerd.

Terzelfdertijd werd in Menen het "Ehrenfriedhof Meenen Wald N° 62" in gebruik genomen, gelegen langs de toenmalige grintweg van Menen naar Wevelgem, aan de Kijkuihoek. Aanvankelijk lagen hier 6.430 soldaten begraven, maar na het samenvoegen van de 128 Duitse kerkhoven in West-Vlaanderen in de jaren vijftig rusten hier 48.049 soldaten.

Dames en heren,

We proberen de oorlog te vatten in cijfers, omdat we ons een beeld proberen te vormen van de gruwel van toen. Maar ook al proberen we zo precies mogelijk te zijn, het zal nooit volledig lukken. Veel gesneuvelden zijn nooit terug gevonden. De sporen van de vele munitie die hier is afgevuurd is nog zichtbaar in het landschap en onze landbouwers ploegen nog dagelijks munitie op. Na 100 jaar is ons leven dan wel volledig hervat, maar het landschap en de grond herinneren nog steeds aan de strijd.

Na de twee wereldoorlogen kennen we in Europa een periode van rust en stabiliteit, dankzij de samenwerking tussen de verschillende landen op allerlei vlakken kunnen we genieten van vrede. We staan vandaag stil bij de vele soldaten – aan beide zijden – die hun leven hebben gelaten in de oorlogen op weg naar die vrede. Vrede is daarom een kostbaar goed. Als we vandaag naar de wereld om ons heen kijken, dan is er heel wat dreiging en de roep om vrede zal blijvend klinken.

Beste genodigden,

Iedere strijd eindigt steeds op een bepaald punt, maar na de oorlog komt vooral de pijn en het verdriet van de families naar boven. Enkele verhalen uit het Duitse tijdschrift *Berichte und Mitteilungen des Volksbundes Deutsche Kriegsgräberfürsorge* geven ons een duidelijk beeld van hoe de getroffen ouders dachten na de oorlog.

Ik citeer eerst het verhaal van een moeder uit 1925. Ze komt haar gesneuvelde zoon terug halen in Menen. Ze schrijft als volgt: "De opgraving gebeurde door de begraafplaatsbegeleider en een werker, ze deden dit harde werk samen. De Belgische officieren waren beleefd en sympathiek; Ook het publiek dat ik heb ontmoet, nam deel in mijn verdriet."

De tekst zegt zoveel meer dan er staat. De Griekse schrijver Aischylos schreef ooit dat in oorlogen de waarheid als eerste sneuvelt en in haar verhaal merk je dat de vrede een feit is, maar de angst voor de andere nog niet helemaal verdwenen is. Ze wil aan de andere lezers duidelijk meegeven dat je hier in Menen welkom bent.

Op het einde van haar bericht schrijft ze nog: "Ik wil er nogmaals op wijzen dat de begraafplaats goed onderhouden is. Ik ben er ook van verzekerd dat op elk moment kransen op de graven van de Duitse helden kunnen worden geplaatst (ook schriftelijk aan te vragen). Aangezien er zeer weinig bloemen zijn, is het raadzaam het bedrag voor de krans tijdig te betalen, zodat de bloemen kunnen worden geleverd door de plaatselijke tuinman."

De pijn van de moeder en de zorg voor haar overleden kind is zo duidelijk aanwezig en wordt gedeeld met de andere lezers. Ook in de andere verhalen lezen we steeds weer dezelfde zorgen: de zorg voor de begraafplaats, het respect voor de overledenen en vooral die bloemen. Laat me toe nog één citaat te delen: "Februari 1930, We reden verder naar Menen en naar het Waldfriedhof, een paar kilometer verderop. Veel van onze helden hebben een rustige toevlucht gevonden nabij dit uitgebreid bos. [...] Ik vond het gewenste graf snel en kon moeders bloemengroet naar haar zoon brengen."

Dames en heren,

Tot slot van mijn uiteenzetting wil ik bij de herdenking vandaag mijn bijzondere dankbaarheid namens het stadsbestuur uitdrukken aan iedereen die de begraafplaats in Menen heeft mee onderhouden of meegewerkt heeft aan een herdenking op deze bijzondere plaats. Honderd jaar lang is deze begraafplaats een oase van rust. Voor de ene bezoekers een plaats van ontmoeting met het graf van een familielid, voor de andere een plaats van gebed of bezinning, maar voor ieder van ons een plaats van herdenken.

Uit zonet geciteerde getuigenissen begrijpen we de nood aan een plaats van herdenking, een plaats waar we met ons verdriet samen kunnen komen. Het is duidelijk dat een oorlog vooral mensen treft. Los van de overwinning of het verlies treft het vooral ouders en kinderen, daarom streven we naar vrede en dat is wat we onze volgende generaties willen bijbrengen. Ook de volgende 100 jaar.

Ik dank u.

Martine Fournier

Burgemeester van Menen

Vlaams volksvertegenwoordiger

Hulde aan klaroener Antoon Verschoot

Op 1 februari 2017 overleed Antoon Verschoot, chef-klaroener van de Last Post Association. Hieronder vindt u de rouwrede die Benoit Mottrie, Voorzitter van de Last Post Association, uitsprak tijdens de begrafenisplechtigheid in de Sint-Maartenskathedraal van Ieper.

Beste familie, beste klaroeners en leden van de Last Post Association, dear friends,

Antoon Verschoot is ons vorige week op 91-jarige leeftijd ontvallen. Een harde noot om te kraken, in eerste plaats voor de familie maar ook voor de Last Post Association. De talrijke aanwezigen hier vandaag en de vele reacties en boodschappen van medeleven die wij ontvingen uit binnen- maar vooral uit buitenland tonen aan welk boegbeeld Antoine was voor de vereniging.

For this reason, I would like to thank our English speaking friends for their presence here today. The rest of my address will be in Dutch, but please be assured that both the family and the Last Post Association are most grateful for the effort you have made to be here.

In 1925, terwijl de bouwwerken van de Menenpoort volop aan de gang waren, is Antoine geboren. Al snel vervoegde hij de brandweer. Op 29-jarige leeftijd, anno 1954 werd Tone op basis van zijn muzikale talenten aangesteld als klaroener in opvolging van Jozef Arfeuille. Niemand kon dan vermoeden welke speciale man onze vereniging was komen te versterken.

In 1995 werd Antoine aangesteld als Chef Klaroener: een taak die hem op het lijf geschreven was.

Het is moeilijk exact te zeggen, maar een kleine rekensom brengt ons tot cijfers die geen bijkomende uitleg behoeven:

- 61 jaar dienst
- niet minder dan 12.500 ceremonieën geblazen

Tone,

Als vrijwilliger heb je al die tijd de vereniging en haar doelstellingen op een voorbeeldige wijze vertegenwoordigd. Deze unieke prestatie verdient onze bewondering en blijft een voorbeeld voor de moderne maatschappij. Maar ook de manier waarop was fantastisch: professioneel, ingetogen en gefocust tijdens de plechtigheden en enthousiast, optimistisch en sociaal na de plechtigheid. Uw inzet en plichtsbesef waren echt uitzonderlijk.

Je was steeds ook een bijzonder begaafde vereniger, zowel in je jonge jaren met de oudere klaroeners, als later met de jonge klaroeners in je oudere jaren. Als optimist, wist je perfect hoe om te gaan met mensen, teamspirit bij te brengen, wrijvingen op te lossen en vooruit te kijken.

In de loop van de jaren groeide je uit tot het meest bekende gezicht en het uithangbord van de Last Post. Je deed dat op jouw wijze met een kwinkslag. Je was steeds bereid om met iedereen op de foto te gaan na de ceremonie. Je portret siert menig woonkamer en bureau van Ottawa tot Auckland en van Canberra tot London.

Antoon Verschoot bij 'zijn' Menenpoort.

Je ontving belangrijke onderscheidingen: o.a. Ridder in de Leopoldsorde, Ridder in de Kroonorde, Honorary Member of the British Empire, Honorary Member of the Order of Australia. Maar je bleef steeds jezelf, bij hoge gasten als Queen Elisabeth en Moeder Theresa maar eveneens bij een ontroerde man uit een andere hoek van de wereld. Dat sierde je, Tone.

En...Indien je niet alles verstond had je steeds een antwoord als 'yesyesyes' en 'indeed' klaar.

Je was ook een toffe gast, steeds klaar om een sigaretje uit te wisselen of een aangeboden whisky'tje te nuttigen na de dienst.

Maar l egendarisch zijn pas echt de vele uren in de 'Old Tom'.

Toch had je soms een klein hartje. Denk maar aan je vliegangst op het vliegtuig naar Australi e, maar na enkele glaasjes werd je de entertainer van een halve cabine.

Na een zekere tijd zijn de jaren dienst toch gaan wegen.

In 2014 hadden we een speciale plechtigheid voor je 60 jaar dienst, een record dat nagenoeg onevenaarbaar is.

In 2015 miste je de 30.000^{ste} plechtigheid en was je fysiek verplicht de klaroen te laten staan. Het oorverdovend applaus uit enorme appreciatie op een plaats waar we steeds vragen om dat niet te doen zal ons steeds bij blijven.

Weet dat vanaf vanavond de Last Post noten niet meer enkel zullen weergalmen ter ere van de 54.896 namen op de poort, maar ook ter ere van jou.

Your legacy will live forever more.

<p><i>de heer Antoon Verschoot</i> echtgenoot van mevrouw Suzanne Lefever</p> <p>geboren te Ieper op 19 juni 1925 en liefdevol omringd door zijn familie heengegaan te Ieper op 1 februari 2017.</p> <p><i>Ridder in de Leopoldsorde</i> <i>Ridder in de Kroonorde</i> <i>Gouden medaille van de Kroonorde</i> <i>Honorary Member of the Most Excellent Order of the British Empire</i> <i>Honorary Member of the Order of Australia</i> <i>Ereburger van de stad Ieper</i> <i>Chef-klaroener van de Last Post Association</i> <i>Korporaal bij het vrijwillig brandweerkorps Ieper</i> <i>Stichtend lid van de kunstgroepen Hemian en Anton-Art</i> <i>Gewezen lid van het Koninklijk St Nikolaasmannenkoor</i> <i>Lid van de Vrienden in Flanders Field Museum</i> <i>Winnaar van Cultuurprijs van de stad Ieper</i></p>	<p>Wij hebben menig uur bij u gesleten en genoten en nooit heeft �en uur met u ons een enken stond verdrotten maar nooit �en uur zoo lief met u zoolang zij duren koste maar nooit �en uur zoo droef wanneer zij scheiden mosten.</p> <p>(G. Gezelle)</p>
--	---

Voor u gelezen, en de moeite waard bevonden...

14-18 in 100 Dagen

De Geest Mark

2017, Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv Antwerpen en Mark De Geest

ISBN 978-90-223-3237-5

Alphonse Jacques de Dixmude

Historische interpretatie van een omstreden figuur

Dewulf Marjan & Gysel André

2016, Stichting Kunstboek & Stadsbestuur Dixsmuide

ISBN 978-90-5856-565-5

Carnets de Verdun

Loiseau Laurent et Bénech Géraud

2014, Editions j'ai lu - 87, quai Panhard-et-Levassor, 75013 Paris

ISBN 978-22-9008-772-5

Deutscher Kolonialismus - Fragmente seiner Geschichte und Gegenwart

Deutsches Historisches Museum

2016, Stiftung Deutsches Historisches Museum

ISBN 978-3-806-23369-8

Herdenkingsbloemen

In Flanders Fields Museum

2017, In Flanders Fields Museum, dossier 5

In Europese velden

De Rynck Korneel

2017, Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv Antwerpen en Korneel De Rynck

ISBN 978-90-223-2373-0

Monuments aux Morts et aux survivants belges de la Guerre 14-18

Claisse Stéphanie

2016, Académie royale de Belgique

ISBN 0378-7893-0545-8

Oorlog in korte broek

Benvindo Bruno; Van Asch Martine & Van Doorslaer Rudi

2016, Hannibal Uitgeverij

ISBN 978-94-9208-175-9

Sigurd von Ilseman: Der Kaiser in Holland

Aufzeichnungen aus den Jahren 1918-1941

von Ilseman Sigurd, von Koenigswald Harald

1971, Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG, München

ISBN 3-423-00791-5

Van Traditie naar Bescherming:

Duitse hoofdtoeien en helmen uit de Eerste Wereldoorlog

In Flanders Fields Museum

2017, In Flanders Fields Museum, dossier 1

Bibliografie

14-18 De Eerste Wereldoorlog – 10 delen

Projectleiding: Constant Jac. en Mr. Wytema Johan
1975, Uitgeverij Amsterdam Boek b.v., Amsterdam
ISBN 10: 90-318-9862-7

14-18 in 100 Dagen

De Geest Mark
2017, Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv, 2000 Antwerpen en Mark De Geest
978-90-223-3237-5

1917 – Totale Oorlog in Vlaanderen - Bezoekersgids

Coördinatie en redactie: Petra Gunst, Stephen Lodewyck, Kim Wybauw, Emmely Boudry
Verantwoordelijk uitgever: Stefaan Gheysen, Westtoer APB, Brugge
WD/3029/2017/19

Am Rande der Strassen - Deutsche Kriegsgräber: Frankreich, Belgien, Luxemburg und Niederland

Kammerer Willi
1997, Volsbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V., Kassel

Battlefield Guide to Somme - 100th anniversary

Holt, Major & Mrs
2016, Pen & Sword Military
ISBN 978-1-47386-6-720

Before endeavours fade - A guide to the battlefields of the First World War

Coombs Rose
1976, After the Battle
ISBN 978-1-870-06762-1

Deutsche Kriegsgräberstätten im Westen

Kammerer Willi
2001, Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.

Empires of the Dead - How One Man's Vision Led to the Creation of WWI's War Graves

Crane David
2013, Harper Collins Publishers, 77-85 Fulham Palace Road, Hammersmith, London W6 8JB
978-0-00-745665-9

Kriegsgräberfürsorge 1915-1930

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.
1930, Sonderdruck des Volksbundes Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.

Onder ogen zien – Gids naar de Slagvelden van Wereldoorlog I

Debeer Bart, Slos Steven
2013, Borgerhoff & Lamberigts nv, Gent
ISBN 978-90-89-31344-7

Reisgids naar de Eerste Wereldoorlog

Van Clemen Sam
2008, Standaard Uitgeverij en Sam Van Clemen
ISBN 978-90-02-22355-6

Websites

Archiefbank Vlaanderen

<http://www.archiefbank.be/?q=node/1207>

Commonwealth War Graves Commission

<http://www.cwgc.org>

Autocarreizen De Meibloem, Tielt

<http://www.demeibloem.be>

Delville Wood

<http://www.greatwar.co.uk/somme/memorial-delville-wood.htm>

Inventaris Onroerend Erfgoed

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>

Koffiehuis Mimi's Ieper

<http://www.koffiehuis-mimis.be/>

Last Post Association

<http://www.lastpost.be>

Peace Village Mesen

<https://www.peacevillage.be/>

Saint George's Memorial Church Ypres

<http://www.stgeorgesmemorialchurchypres.com/>

Stad Ieper

<http://www.ieper.be>

Thiepval Visitor Centre

<http://www.greatwar.co.uk/somme/museum-thiepval-visitor-centre.htm>

Toerisme Ieper

<http://www.toerismeieper.be>

Toerisme Vlaanderen

<http://www.toerismevlaanderen.be>

Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V.

<http://www.volksbund.de>

Wereldoorlog 1 in de Westhoek

<http://www.wo1.be>

Westhoek portaalsite

<http://www.westhoek.be>

Inhoudstafel

Remembrance Days 2017	1.
Zaterdag 11 november 2017 - Programma	2.
Saint-Charles de Potyze	3.
The Last Post Association	7.
De Vestingroute & Ramparts Cemetery	9.
Saint George's Memorial Church & Eton Memorial School	10.
Commonwealth War Graves Commission (CWGC)	12.
Concert: The Great War Remembered	14.
Stratenplan Ieper	15.
Peace Village Mesen	16.
Zondag 12 november 2017 - Programma	17.
Thiepval Memorial to the Missing – Thiepval Anglo-French Cemetery	18.
Le Tommy – Café du Souvenir	20.
De Australiërs tijdens de Eerste Wereldoorlog	21.
Delville Wood South Africa National Memorial	26.
Rancourt – La Chapelle du Souvenir et le Cimetière	30.
Rancourt Military Cemetery	33.
Rancourt Deutscher Soldatenfriedhof	34.
Kaart van de bezochte regio aan de Somme	36.
100ste verjaardag van de Duitse Kriegsgräberstätte Menen	37.
Hulde aan klaroener Antoon Verschoot	39.
Voor u gelezen, en de moeite waard bevonden...	41.
Bronnen - Boeken	42.
Bronnen - Websites	43.
Inhoudstafel	44.

Het gedenkteken voor de doden uit beide wereldoorlogen in het dorp Himmelgeist nabij Düsseldorf, Nordrhein-Westfalen, Duitsland.